ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో నీటిపారుదల విస్తీర్ణం

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఇరిగేషన్

స్వాతంత్ర్యానంతరం సాగునీటి రంగానికి ప్రభుత్వం అత్యంత ప్రాధాన్యమిస్తోంది. వ్యవసాయ రంగంలో ఉత్పాదకతను పెంచి, ఆ రంగం మీద ఆధారపడి జీవిస్తున్నవారి ఆదాయాలను మెరుగుపరిచే దిశగా ప్రభుత్వం అనేక ప్రయత్నాలు చేస్తోంది. ఇందులో భాగంగా వివిధ ప్రాజెక్టుల ద్వారా నీటిపారుదల సౌకర్యాలు కల్పిస్తోంది.

రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం అమలు చేస్తున్న ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టు మూడో దశ లక్ష్యాలు కిందివిధంగా ఉన్నాయి:

- రెండో ఏపీ ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టు కింద చేపట్టిన పనులు త్వరితంగా పూర్తిచేసి వ్యవసాయ ఉత్పాదకత, గ్రామీణ ఆదాయం వృద్ధి చేయడం
- అధిక నీటి నిల్వలను సాధించడం.
- నీటి యాజమాన్య సంఘాల ద్వారా నీటి వినియోగ సామర్థ్యంలో స్థిరత్వం సాధించడం.

మన రాష్ట్రంలో మొత్తం వ్యవసాయం చేయదగ్గ భూమి 409 లక్షల హెక్టార్లలో ప్రస్తుతం 309.33 లక్షల హెక్టార్లు సాగులో ఉంది. ఇందులో 2007 నవంబర్ నాటికి 144 లక్షల హెక్టార్లకు నీటి సౌకర్యముంది. రాష్ట్రంలో 217 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీటి సామర్థ్యాన్ని సాధించాలనే ధ్యేయంతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వముంది. ఇప్పటికే 1.14 లక్షల ఎకరాల ప్రైవేటు భూమిని ఇందుకోసం సేకరించిందని, ఇంకా 4.27 లక్షల ఎకరాల భూమిని సేకరిస్తుందని 2008లో అసెంబ్లీలో ప్రకటించింది.

నదీ వ్యవస్థ మీద ఆధారపడి 2764 టీఎంసీ జలాల్లో నీటిపారుదల రాష్ట్ర వ్యవసాయానికి అందించే అవకాశముంది. ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో 1765 టీఎంసీల జలాలను కాల్వల ద్వారా వినియోగిస్తుండగా, ఇంకా 1000 టీఎంసీలు సముద్రం పాలవుతున్నాయి. ఇంతవరకూ వినియోగం కాని జలాలను ఫ్రెష్ ఆయకట్టు సౌకర్యాల ద్వారా వినియోగించుకునే అవకాశముంది.

వ్యవసాయ రంగం అభివృద్ధికి ప్రణాళికల్లో నీటిపారుదల సౌకర్యాలకు అధిక మొత్తాల్లో నిధులు కేటాయిస్తున్నారు. మేజర్ ప్రాజెక్టులైన కె.సి. కెనాల్, కడెం, టి.బి.పి.హెచ్.ఎల్.సి. స్టేజ్-1, రాజోలిబండ డైవర్షన్ స్కీం, గోదావరి, ప్రకాశం బ్యారేజీల పాత ఆయకట్టుల స్థానంలో మరింత పటిష్టపరిచే నూతన నిర్మాణ పనులు, 79 ఇతర మీడియం ప్రాజెక్టులను పూర్తిచేయడానికి రూ. 34,449.99 కోట్లు మొదటి ప్రణాళిక నుంచి 10వ ప్రణాళిక వరకు (1951-52 నుంచి 2006-07) ఖర్చుచేశారు. అనేక మైనర్, మీడియం ఇరిగేషన్ స్కీంలతో పాటు 10వ ప్రణాళిక చేపట్టిన తదుపరి నాగార్జునసాగర్ (ఆధునికీకరణ), శ్రీరాంసాగర్, తెలుగుగంగ, సోమశిల, వంశధార ప్రాజెక్టుల పనులు పూర్తికావడానికి వివిధ దశల్లో ఉన్నాయి. రాష్ట్ర రెవెన్యూ రాబడిలో 1956-57లో 7.9 శాతం ఖర్చు చేస్తే, 2007-08లో అది 10.1 శాతానికి చేరింది.

పట్టిక:1 పరిశీలిస్తే రాష్ట్రంలో ఏర్పరిచిన నీటిపారుదల సామర్థ్యం (57.51 లక్షల హెక్టార్లు)లో 53.83 లక్షల హెక్టార్ల వినియోగం అంటే 98 శాతం జరిగిందని చెప్పొచ్చు. (ఇరిగేషన్ శాఖ, ఆంధ్రప్రదేశ్ గణాంకాల ప్రకారం)

కాల్వల ద్వారా సాగవుతున్న నికర భూవిస్తీర్ణం 1960-61లో 13.3 లక్షల హెక్టార్లు ఉండగా, 1989-90 నాటికి 18.9 లక్షల హెక్టార్లకు పెరిగి 2004-05 నాటికి 13.5 లక్షల హెక్టార్లకు పడి పోయింది. దీనికి కారణం కాల్వలకు నదుల ద్వారా సరఫరా, వర్షాభావ పరిస్థితుల వల్ల తగ్గిపోగా, 2005-06 నుంచి తిరిగి కాల్వల ద్వారా సాగువిస్తీర్ణం పెరగసాగింది (పట్టిక 2). చెరువుల ద్వారా సాగునీటి పారుదల 1960-61లో 11.6 లక్షల హెక్టార్లుండగా 2006-07 నాటికి 6.02 లక్షల హెక్టార్లకు తగ్గింది. వర్షపాతం తగ్గడం కారణాల వల్ల క్రమేపీ బావుల ద్వారా సాగు విస్తీర్ణం 1960-61లో 3.3 లక్షల హెక్టార్ల నుంచి 20.73 లక్షల హెక్టార్లకు పెరిగింది. మధ్యలో తగ్గినా, మొత్తం మీద 1960-61 నుంచి 2006-07ల మధ్య నికర నీటిపారుదల కింద ఉన్న భూమి 29.10 లక్షల హెక్టార్ల నుంచి 44 లక్షల హెక్టార్లకు పెరిగింది. ప్రాంతాల వారీగా చూస్తే స్థూలంగా ఇరిగేషన్ విస్తీర్ణంలో రాయలసీమ మిగతా ప్రాంతాల కంటే వెనుకబడి ఉండగా దక్షిణ కోస్తా, తెలంగాణా మొదటి రెండు స్థానాల్లో ఉన్నాయి.

పట్టిక-1 : ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఇరిగేషన్ సామర్థ్యం-వినియోగం

(లక్షల హెక్టార్లు)

ప్రణాళికా కాలం	సృష్టించిన నీటిపారుదల సామర్థ్యం			నీటిపారుదల వినియోగం		
	మేజర్, మీడియం ఇరిగేషన్	మైనర్ ఇరిగేషన్	మొత్తం	మేజర్, మీడియం ఇరిగేషన్	మైనర్ ఇరిగేషన్	మొత్తం
1951 నుంచి 2007 వరకు	37.14	20.40	57.51	33.50	20.34	53.83

పట్టిక:2 ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో నికరంగా నీటిపారుదల కింద ఉన్న భూవిస్తీర్ణం

(లక్షల హెక్టార్లలో)

సంవత్సరం	కాలువలు	చెరువులు	బావులు	ఇతరాలు	మొత్తం
1960-61	13.30	11.60	3.30	1.00	29.10
1980-81	16.93	9.00	7.80	0.94	35.63
1989-90	18.90	10.30	12.80	1.62	42.85
2004-05	13.50	4.80	19.03	1.60	38.80
2005-06	15.72	6.62	19.90	1.72	43.93
2006-07	16.22	6.02	20.73	1.55	44.52

మూలం: ఆర్థిక గణాంక శాఖ, హైదరాబాద్

మాదిరి ప్రశ్నలు

1. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అనేక నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులు పెండింగ్‌లో ఉండటానికి కారణం?
   ఎ) అంతర రాష్ట్ర సమస్యలు బి) పర్యావరణ అంశాలు
   సి) నక్సలైట్ సమస్యలు డి) ఎ, బి
2. రాష్ట్రంలో ఇటీవల 2009లో ఏ నదీ జలాల వివాదాల పరిష్కారానికి ప్రత్యేక ట్రిబ్యునల్స్‌ను ఏర్పాటు చేయాలని సుప్రీంకోర్టు ఆదేశించింది?
   ఎ) వంశధార ప్రాజెక్టు రెండో దశ
   బి) ఇందిరా సాగర్
   సి) రాజీవ్ సాగర్ ఎత్తిపోతల పథకం
   డి) ఏవీ కావు
3. కడెం ప్రాజెక్టు ఎక్కడ ఉంది?
   ఎ) అదిలాబాద్ బి) కరీంనగర్
   సి) నిజామాబాద్ డి) ఖమ్మం
4. నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు వల్ల లబ్ధిపొందే జిల్లాలు?
   ఎ) నల్గొండ బి) ఖమ్మం, కృష్ణా
   సి) గుంటూరు, ప్రకాశం డి) ఎ, బి, సి
5. రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం 2009లో అమలు చేస్తున్న ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టు దశ?
   ఎ) రెండోది బి) మూడోది
   సి) ఒకటోది డి) ఏదీ కాదు
6. రాష్ట్రంలో నీటి పారుదల, నదీ జలాలకు సంబంధించి ఏది సరైంది?
   ఎ) 1765 టీఎంసీల నదీ జలాలు ప్రాజెక్టులకు వినియోగమవుతున్నాయి
   బి) కృష్ణానది జలాలు (811 టీఎంసీలు) పూర్తిగా వినియోగమవుతున్నాయి
   సి) రాష్ట్రంలో మొత్తం నదీ వ్యవస్థ అందిస్తున్న జలాలు 2764 టీఎంసీలు
   డి) పైవన్నీ
7. 2007 నాటికి రాష్ట్రంలో నీటిపారుదల సౌకర్యమున్న భూమి సుమారు లక్షల హెక్టార్లలో?
   ఎ) 144 బి) 119 సి) 190 డి) 200
8. కింది వాటిని జతపర్చండి.

ఎ) శ్రీపాద సాగర్ ఎత్తిపోతల పథకం	1.	దుమ్ముగూడెం
బి) రాజీవ్ సాగర్ ఎత్తిపోతల పథకం	2.	ఎల్లంబల్లి బ్యారేజి
సి) వంశధార ప్రాజెక్టు రెండో దశ	3.	నేరడి బ్యారేజి

   ఎ) ఎ-2, బి-1, సి-3
   బి) ఎ-1, బి-2, సి-3
   సి) ఎ-3, బి-2, సి-1
   డి) ఎ-1, బి-2, సి-2
9. 10వ ప్రణాళికలో నీటిపారుదల రంగానికి కేటాయింపులు?
   ఎ) రూ. 30,000 కోట్లు బి) రూ. 25663 కోట్లు
   సి) రూ. 45,000 కోట్లు డి) రూ. లక్ష కోట్లు
10. మొత్తం అన్ని రకాల బావుల సాగునీరు వైశాల్యంలో? (గ్రూప్-2, 2008)
    ఎ) గొట్టపు బావుల నీటిపారుదల సుమారు సాధారణ బావుల కంటే రెండింతలు
    బి) రెండు రకాల బావులకూ దాదాపు సమాన వాటా ఉంది
    సి) గొట్టపు బావుల సాగు సాధారణ బావుల కంటే తక్కువ
    డి) అన్నీ సరైనవి కావు
11. ఇటీవల సంవత్సరంలో ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో మొత్తం సాగుబడి విస్తీర్ణంలో ట్యాంకుల (చెరువుల) వాటా సుమారు?
    ఎ) 10% బి) 15% సి) 20% డి) 25%

సమాధానాలు

1	డి	2	ఎ	3	ఎ	4	డి	5	బి
6	డి	7	ఎ	8	ఎ	9	బి	10	సి
11	ఎ								

జలయజ్ఞం.. లక్ష్యం.. సస్యశ్యామలం

రాష్ట్రంలో ప్రధాన, ఇతర నదుల ద్వారా అందుబాటులో ఉన్న నీటిని పూర్తిగా వినియోగించేందుకు ప్రభుత్వం 2004లో ప్రణాళికలు సిద్ధం చేసింది. ఇప్పటికే చేపట్టిన నీటి ప్రాజెక్టులను సత్వరమే పూర్తి చేయడం, వీటి కోసం కావాల్సిన నిధులను సమీకరించడం జలయజ్ఞం ధ్యేయం. మొదట్లో మొత్తం 66 (41 మేజర్+25 మీడియం) ప్రాజెక్టులతో పాటు ఇతర మైనర్ ప్రాజెక్టులు జలయజ్ఞంలో భాగంగా ఉన్నాయి. రాష్ట్రంలో మొత్తం వ్యవసాయయోగ్య భూమి 409 లక్షల ఎకరాలు ఉండగా, దీనిలో 309.33 లక్షల ఎకరాల్లో పంటలు పండిస్తున్నారు. 2007-08 నాటికి 157.12 లక్షల ఎకరాల (62.85 లక్షల హెక్టార్లు)కు రాష్ట్రంలో ఇరిగేషన్ సౌకర్యం ఉంది. జలయజ్ఞం కింద కోటి ఎకరాలకు నీరందించడం ప్రభుత్వ లక్ష్యం. ప్రస్తుతం 2009 జూన్ నాటికి జలయజ్ఞం 1.76 లక్షల కోట్ల రూపాయల వ్యయంతో 86 ప్రాజెక్టులకు (44 మేజర్ + 30 మీడియం + 4 ఫ్లడ్ బ్యాంక్స్ (Flood Banks)+8 ఆధునికీకరణ) పెంచారు. దీనితో రాష్ట్రంలో 109.96 లక్షల ఎకరాలకు అదనంగా ఇరిగేషన్ వసతి కల్పించినట్లయింది. 2004-2008 సంవత్సరాల మధ్య జలయజ్ఞం కింద 12 ప్రాజెక్టులు పూర్తికావడం, మరో 19 ప్రాజెక్టులకు కొంతవరకు నీటి విడుదలకు అవకాశం లభించింది.

పట్టిక 1 పరిశీలిస్తే రాష్ట్రంలో 993 టీఎంసీల జలాలు నిరుపయోగంగా సముద్రం పాలవుతున్నాయి. జలయజ్ఞం ద్వారా మొత్తం అందుబాటులో ఉన్న నీటిని వినియోగంలోకి తీసుకురావడం సాధ్యమవుతుంది. జలయజ్ఞం ద్వారా 21.75 లక్షల ఎకరాలకు ఇప్పటికే ఉన్న ఇరిగేషన్ సౌకర్యాలను స్థిరీకరించడానికి అవకాశం కలుగుతుంది.

గోదావరికి ఉపనది అయిన ప్రాణహిత నుంచి 160 టీఎంసీల నీటిని మళ్లించడానికి ప్రాణహిత చేవెళ్ల మెగా ప్రాజెక్టును చేపట్టారు. దీనివల్ల 12.20 లక్షల ఎకరాల భూమికి నీటి సౌకర్యంతో పాటు ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్, నిజామాబాద్, మెదక్, నల్గొండ, రంగారెడ్డి జిల్లాలకు మంచినీరు లభిస్తుంది. ఆరు లక్షల ఎకరాలకుపైగా అప్ ల్యాండ్ ప్రాంతాల్లో ఇరిగేషన్ సౌకర్యాల నిమిత్తం ప్రభుత్వం మేజర్ లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ పథకాలను సిద్ధం చేసింది. (ఎ.పి. ఎకనామిక్ సర్వే-2008-09). అవి...

డాక్టర్ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ ప్రాణహిత-చేవెళ్ల సుజల స్రవంతి మేజర్ ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టు

రూ. 38,500 కోట్లు ఖర్చు చేసి గోదావరి ఉపనది ప్రాణహిత నుంచి 160 టీఎంసీల జలాలను మళ్లించి ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్, వరంగల్, నిజామాబాద్, మెదక్, నల్గొండ, రంగారెడ్డి జిల్లాల్లో 16.40 లక్షల ఎకరాలకు ఫ్రెష్ ఆయకట్టును, తాగునీటి సౌకర్యం కల్పించడం.

మహాత్మా జ్యోతీరావ్ పూలే దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టేల్ పాండ్

వరదల కాలంలో 165 టీఎంసీల జలాలను గోదావరి నది దుమ్ముగూడెం ఆయకట్టు నుంచి నాగార్జునసాగర్ టేల్ పాండ్‌లోకి మళ్లించడానికి రూ. 19,521.42 కోట్ల వ్యయంతో ప్రభుత్వం చేపట్టింది.

చింతలపూడి లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ స్కీం

రూ. 1701 కోట్ల వ్యయంతో పశ్చిమగోదావరి, కృష్ణా జిల్లాల ఎగువ ప్రాంతాల్లో రెండు లక్షల ఎకరాలకు నీటిని అందించే పథకం ఇది.

బాబు జగజ్జీవన్ రాం ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతి ప్రాజెక్టు

రూ. 7214 కోట్లతో ఉత్తరాంధ్ర జిల్లాల్లో ఎనిమిది లక్షల ఎకరాలకు ఫ్రెష్ ఆయకట్టుకు ఈ పథకం ఉద్దేశించారు.

పి.వి. నరసింహారావు కాంతనపల్లి సుజల స్రవంతి (ఒకటో దశ)

రూ. 10,409 కోట్లతో గోదావరి నదిపై బ్యారేజీ నిర్మించి, 50 టీఎంసీల నీటిని కాకతీయ కెనాల్‌లోకి పంపి 7.5 లక్షల ఎకరాలకు వరంగల్, నల్గొండ, ఖమ్మం జిల్లాల్లో నీటివసతి కల్పించడం.

జలయజ్ఞం కింద తలపెట్టిన ప్రాజెక్టులు త్వరగా పూర్తి కావడానికి ప్రపంచ బ్యాంకు, నాబార్డు, కేంద్ర ప్రభుత్వ ఎ.ఐ.బి.పి. నిధులను ఉపయోగిస్తున్నారు. ఈ నిధులు సమీకరించడానికి ఎ.పి. వాటర్ రిసోర్సెస్ డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్ ఏర్పాటు చేశారు.

ఏఐబీపీ, పీఎంఆర్‌పీ సహాయ నిధులు

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఏఐబీపీ (యాక్సిలరేటెడ్ ఇరిగేషన్ బెనిఫిట్ ప్రోగ్రాం), పీఎంఆర్‌పీ (ప్రైమ్ మినిస్టర్ రిలీఫ్ ప్యాకేజి) స్కీమ్‌ల కింద ఇరిగేషన్ అభివృద్ధికి ప్రత్యేక నిధులు అందుతున్నాయి. ఏఐబీపీ నిధుల కింద 1996-97 నుంచి 33 ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టులకు (ఇందులో 12 మేజరు, 10 మీడియం ప్రాజెక్టులు ఉన్నాయి) పనులు చేపట్టారు. వీటిలో 15 ప్రాజెక్టులకు పీఎంఆర్‌పీ నిధులు అందుతున్నాయి. 2008-09 వరకు ఏఐబీపీ నిధుల సాయంతో 4.86 లక్షల హెక్టార్లకు ఇరిగేషన్ సామర్థ్యం సమకూర్చగా, 2009-10లో అదనంగా 6.31 లక్షల హెక్టార్లకు ఇరిగేషన్ సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచాలని తలపెట్టారు. ఏఐబీపీ కింద మొదటిసారిగా 2008-09లో కేంద్ర ప్రభుత్వం రూ. 226 కోట్ల విలువున్న 67 మైనర్ ఇరిగేషన్ స్కీమ్‌లను గిరిజన, కరువు ప్రాంతాల్లో 69,249 ఎకరాల ఆయకట్టును కల్పించాలని నిర్ణయించింది.

నీటి వినియోగదారుల సంఘాలు

నీటి యాజమాన్యం రైతులకే అప్పగించే సంస్థాగత మైన సంస్కరణలకు ప్రభుత్వం శ్రీకారం చుట్టింది. రాష్ట్రంలో 10,748 నీటి సంఘాలు ఉన్నాయి. (ఎ.పి. ఎకనామిక్ సర్వే 2008-09). ప్రపంచ బ్యాంకు సూచనల మేరకు ఏర్పడిన ఈ సంఘాలకు 2006 నుంచి ఎన్నికలు జరిపి అధ్యక్షులను ఎంపిక చేస్తున్నారు. నీటి పన్ను వసూళ్లు, నీటి నిర్వహణ బాధ్యతలను రైతులకే అప్పజెప్పడం ఒక వినూత్న ప్రక్రియగా భావిస్తారు. నీటి వినియోగదారుల సంఘం చట్టం దేశంలో మొదటిసారిగా మన రాష్ట్రంలోనే ఏర్పాటైంది.

ఎ.పి.సి.బి.టి.ఎం.పి. (ఆంధ్రప్రదేశ్ కమ్యూనిటీ బేస్డ్ ట్యాంక్ మేనేజ్‌మెంట్ పథకం) కింద 600 కోట్ల రూపాయలతో 2100

చెరువులను ప్రజల భాగస్వామ్యంతో నిర్వహిస్తున్నారు. మేజర్, మీడియం ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టులకు మొట్టమొదటిసారిగా ప్రాజెక్టు కమిటీలు ఏర్పాటు చేసి 23 మేజరు, 60 మీడియం ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టుల నిర్వహణ, నీటి యాజమాన్య బాధ్యతలను చేపడుతున్నారు. (ఎ.పి. ఎకనామిక్ సర్వే, 2008- 09)

ఎ.పి.సి.బి.టి.ఎం.పి. కింద కేంద్ర ప్రభుత్వ, ప్రపంచ బ్యాంకుల నిధులతో మూడువేల మైనర్ ఇరిగేషన్ ట్యాంకులను 21 జిల్లాల్లో రూ. 1044 కోట్లతో రాబోయే ఐదు సంవత్సరాల్లో పునరుద్ధరించాలని ప్రభుత్వం సంకల్పించింది.

2009-10 బడ్జెట్‌లో జలయజ్ఞం కోసం రూ. 17,750 కోట్లు కేటాయించారు. తోటపల్లి, గండి కోట, పులిచింతల, ఎల్లంపల్లి, పోలవరం ప్రాజెక్టులను అత్యంత ముఖ్యమైనవిగా ప్రభుత్వం భావిస్తోంది.

జలయజ్ఞం పథకాలు.. ప్రాంతాల వారీగా

పథకం పేరు - లబ్ధి పొందే జిల్లాలు

రాయలసీమ

- తెలుగుగంగ ప్రాజెక్టు - కర్నూలు, కడప, చిత్తూరు
- గురు రాఘవేంద్ర ఎత్తిపోతల పథకం - కర్నూలు
- గాలేరు-నగరి సుజల స్రవంతి - కడప, చిత్తూరు, నెల్లూరు
- పి.ఎ.బి.ఆర్ రెండో దశ - అనంతపురం
- హంద్రీనీవా, సుజల స్రవంతి - అనంతపురం, కడప
- చిత్రావతి బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయర్ - కడప
- పులివెందుల బ్రాంచి కాలువ ఆధునికీకరణ -కడప, అనంతపురం
- మైలవరం కాలువ ఆధునికీ కరణ - కడప
- వెనిగల్లు - కడప

తెలంగాణా

- గుండ్లవాగు, మోరుగుంట వాగు, కిన్నెరసాని ప్రాజెక్టు, దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల (మొదటి, రెండో దశలు) - ఖమ్మం
- కోయిలసాగర్ ఎత్తిపోతల పథకం, జవహర్, నెట్టంపాడు, రాజీవ్, మహాత్మా గాంధీ ఎత్తిపోతల పథకాలు - మహబూబ్ నగర్
- కొమరం భీమ్, పెద్దవాగు, నీలవోయి, రావివాగు, సుద్దవాగు ప్రాజెక్టులు - ఆదిలా బాద్
- గుత్ప, అలీసాగర్ ఎత్తిపోతల పథకాలు, లెండి పథకం - నిజామాబాద్
- ఎలిమినేటి మాధవరెడ్డి ప్రాజెక్టు, శ్రీశైలం ఎడమగట్టు కేంద్రం - నల్గొండ
- చొక్కారావు ప్రాజెక్టు మొదటి, రెండో దశలు - వరంగల్, కరీంనగర్, మెదక్, నల్గొండ
- శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు (రెండో దశ) - వరంగల్, ఖమ్మం, నల్గొండ
- శ్రీపాద ఎత్తిపోతల పథకం - కరీంనగర్

కోస్తాంధ్రా

- వంశధార రెండో దశ - శ్రీకాకుళం
- జంఝావతి, తోటపల్లి బ్యారేజి, తారకరామ తీర్థ సాగరం, పెద్దగెడ్డ - విజయనగరం
- పెద్దేరు రిజర్వాయర్ - విశాఖ జిల్లా
- పుష్కరం, వెంకట నగరం ఎత్తిపోతల పథకాలు, సూరంపాలెం, మద్దిగెడ్డ భూవళిపాలెం, ముగురుపల్లి పథకాలు - తూర్పు గోదావరి
- తాటిపూడి ఎత్తిపోతల పథకం, ఎర్రకాలువ, కొవ్వాడ కాల్వ - పశ్చిమగోదావరి జిల్లా
- స్వర్ణముఖి - నెల్లూరు
- పులిచింతల ప్రాజెక్టు - కృష్ణా, గుంటూరు, పశ్చిమగోదావరి
- గుండ్లకమ్మ, వెలుగొండ, రాయతీర్థ బ్యాలన్సింగ్ - ప్రకాశం
- ఇందిరాసాగర్ ప్రాజెక్టు (పోలవరం) - తూర్పు, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలు, కృష్ణా, విశాఖపట్నం.

మాదిరి ప్రశ్నలు

1. జలయజ్ఞం కింద సుమారు ఎన్ని ఎకరాలకు నీటి సదుపాయం కల్పించాలని లక్ష్యం పెట్టుకున్నారు?

ఎ) కోటి బి) యాభై వేలు
సి) ముప్పై వేలు డి) తొంభై ఐదు

2. రాష్ట్రంలో వ్యవసాయ యోగ్యభూమి సుమారు?

ఎ) 300 లక్షల హెక్టార్లు
బి) 409 లక్షల ఎకరాలు
సి) 300 లక్షల ఎకరాలు
డి) 490 హెక్టార్లు

3. జలయజ్ఞంకు సంబంధించి 2009 జూన్ నాటికి ఎ.పి. ఆర్థిక సర్వే ప్రకారం కింది వాటిలో సరైంది?

ఎ) రూ. 1.76 లక్షల కోట్ల వ్యయం పెంచారు
బి) 86 నీటి ప్రాజెక్టులు చేపడతారు
సి) 21.75 లక్షల ఎకరాలకు ఇరిగేషన్ స్థిరీకరణ
డి) పైవన్నీ

4. బాబూ జగజ్జీవన్‌రాం సుజల స్రవంతి ఏ ప్రాంతానికి ఉద్దేశించారు?

ఎ) ఉత్తరాంధ్ర జిల్లాలు బి) రాయలసీమ
సి) దక్షిణ కోస్తా డి) ఏదీ కాదు

5. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో వివిధ నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులకు నిధులు అందిస్తున్న పథకాలు?

ఎ) ఎ.ఐ.బి.పి. బి) ప్రధానమంత్రి రిలీఫ్ ప్యాకేజి
సి) ఎ, బి డి) ఏదీ కాదు

6. నీటి పన్ను వసూళ్లు, నీటి నిర్వహణకు బాధ్యతలను రైతులే వహించే వ్యవస్థను ఏమంటారు?

ఎ) నీటి వినియోగదారుల సంఘాలు బి) రైతు సంఘాలు
సి) రైతుమిత్ర సంఘాలు డి) పైవన్నీ

7. గాలేరు-నగరి సుజల స్రవంతి ఇరిగేషన్ పథకం ఏ జిల్లాలకు సం

బంధించింది?

ఎ) అనంతపురం, చిత్తూరు బి) కడప, చిత్తూరు, నెల్లూరు

సి) కర్నూలు, అనంతపురం

డి) ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్

సమాధానాలు

1) ఎ 2) బి 3) డి 4) ఎ 5) సి 6) ఎ 7) బి

పట్టిక 2 – డెల్టా సిస్టమ్‌ల ఆధునికీకరణకు ప్రభుత్వం తలపెట్టిన ఖర్చు

(రూ. కోట్లలో) (2009 నాటికి)

పేరు	ఖర్చు
గోదావరి డెల్టా	3,361.00
కృష్ణా డెల్టా	4,573.00
పెన్నార్ డెల్టా	772.90
నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు	4,444.41
టిబిపిహెచ్ఎల్‌సి, ఎల్ఎల్‌సి	785.12
నిజాంసాగర్ ప్రాజెక్టు	549.60
ఏలేరు డెల్టా సిస్టం	138.00
నాగావళి సిస్టం	139.59

పట్టిక 1 - నదుల వారీగా నీటి లభ్యత, నీటి వినియోగం (టీఎంసీల్లో)

	గోదావరి	కృష్ణా	పెన్నా	ఇతరాలు	మొత్తం
నీటి లభ్యత	1480	811	98	357	2746
నీటి వినియోగం	720	811	98	124	1753